

EIKERNVASSDRAGET INTERESSENTLAG BA

For berørte andelshaveres interesser i Eikernvassdraget

Formann: Tor Flesaker
Adresse: Flesakerveien, 3320 Vestfossen
Telefon hjemme: 32 75 77 65
Mobiltelefon: 97 77 83 23

Vestfossen, 19. desember 2002

Øvre Eiker kommune
Rådhuset
3300 Hokksund
Attn.: Anders B Werp

Eikern som drikkevannskilde – TKU-høring – Foreløpige punkter

- ./.
- Styret i EVI viser til Øvre Eiker kommunes ønske om å at lag og foreninger sender sine punkter til KU/TKU-høring innen 20.12.2002. EVI sender herved (vedlagt) sine foreløpige punkter, men forbeholder seg anledning til å supplere/korrigere dette helt fram til den offisielle høringsfristen 01.02.2003. Kopi sendes parallelt direkte til partienes gruppeledere i Øvre Eiker, av hensyn til korte frister mm.

Med vennlig hilsen

Tor Flesaker
Leder EVI

Frode Mohus
Sekretær EVI

Kopi: Advokat Karl Wahl-Larsen, Bjerknes Wahl-Larsen ANS, Kronprinsensgt 5, 0251 Oslo
Fylkesmannens miljøvernavdeling
Partienes gruppeledere i Øvre Eiker (Ap, SV, SP, KrF, H, FrP)

TKU-høring – Foreløpige punkter fra EVI

Generelt påpekes ”lovens grunnprinsipp” der ”den som tar vann ut av et vassdrag er forurensert”. Poenget her er at man ikke skal ta mer vann ut av vassdraget enn det som er strengt tatt nødvendig og som er nøye avveiet opp mot den totale miljømessige belastningen ved uttaket.

Videre påpekes at det som fremdeles ikke er utredet tilfredsstillende i KU/TKU-en nå, må avklares tilfredsstillende i konsesjonsrunden. Dette vil være et ufravikelig krav fra oss.

- **Ramme for konsesjon:** Det er avgjørende viktig at det er rammene for et normaluttak – med muligheter for angitte økninger i gitte spesielle krisesituasjoner - som skal danne grunnlaget for en konsesjon – *og ikke motsatt!* - nettopp for å sikre at det er normaluttaket som blir stående som intensjon i konsesjonen. Krisesituasjoner er rene unntak, og lar seg sikkert håndtere fornuftig (*force majeure*) hvis det skulle skje.
- **Siste hydrologiske simuleringrapport fra NIVA basert på 0,9 m³/s:** Rapporten inneholder en vesentlig faktisk feil inngangsverdi, som skal være på c+18,85, mens simuleringen er kjørt med c+19,00. Det var full enighet om inngangsverdi på c+18,85 i møte 19.06 2002 i Eidsfoss. Det har heller aldri vært kjørt nevneverdig høyere enn dette historisk mht flomsikring. c+18,85 framgår også av notat fra Ræstad av 18.08.2002, som er vedlegg til hydrologisk delrapport.
- **Gjengroing i Vestfosselva:** Vi betviler delrapportens konklusjoner. I dag blir det økt gjengroing når det kjøres minstevannføring. All praktisk erfaring og lokalkunnskap tilsier derfor at med lengre minstevannføringsperioder enn i dag, vil det bli betydelig øket gjengroing, mindre fisk (spesielt ørret og laks), svært reduserte muligheter for friluftsfærd og økte luktproblemer i nedre del av vassdraget. Det er derfor vi hele tiden har hevdet at en forlenget minstevannføringsperiode må kompenseres med en betydelig økning i minstevannføringsmengden.
- **Gjengroing i Fiskumvannet:** Større vannuttak vil øke gjengroinga, pga lavere vannstand utover sommeren, og høyere vanntemperatur (sjøivaks vil etablere seg på 10-20 cm større dyp, jf delrapporten, dvs et betydelig areal i det grunne Fiskumvannet).
- **Konkret manøvreringsreglement mangler totalt.** Vi henviser til brev fra EVI av 10.07.2002, samt møtet i Eikernutvalget 19.06.2002. Kravene i EVIs brev står ved lag, og vil bli gjentatt i konsesjonsrunden. Vi ble faktisk BEDT om å sende brevet av 10. juli, *likevel er dette ikke hensyntatt i TKU-en!*
- **Estetikk:** Eikernvassdraget representerer en perle i bygda vår. Reint vann er vi alle interessert i, men mindre vann i vassdraget er uønsket, og må derfor begrenses også av estetiske årsaker. Spesielt vannføringen i Vestfosselva som renner gjennom Aker-Smørgrav (oppført i Nasjonal registrering over verdifulle kulturlandskap, 1999) er sårbar. En jammere vannføring med innføring av et mindre aggregat i kraftstasjonen i Vestfossen vil her kunne være positivt for elva.
- **MS/ Eikern:** Hvis man ”parallellforskyver” kurvene i siste simuleringrapport med 15 cm (pga feilen vedrørende c+19,00 istedenfor c+18,85) gir simuleringen i tørrår: problemer ved c+18,30 fra ca 1. juli (store deler av sesongen får problemer), i normalår kommer problemene fra ca 1. august, dvs fortsatt en lengre periode av sesongen. Dette er overhodet ikke omtalt i TKU-en, *og vil medføre dramatiske konsekvenser for driften av M/S Eikern!*
- **Ørreten:** Ikke omtalt i simuleringen. Hvis man tilsvarende korrigerer kurvene for samme 15 cm feil, gir simuleringen ca c+18,35 pr 20. oktober, noe som er kritisk for gyting - minimumsfaktor for den unike storørretstammen i Eikern.
- **”Tilsig”:** Hvis tilrenning til vassdraget er mindre enn minstevannføringskravet og det ikke kan tappes fra magasin, må drikkevannsuttak vike prioritet. Vi viser til vannressurslovens §10, som sier at ”den alminnelige lavvannføring skal være tilbake”.
- **Bakenforliggende magasin:** Det kan ikke forutsettes å bruke Bergsvannet som bakenforliggende tappemagasin. NIVA sier selv at dette ikke går pga manglende renseeffekt ved for stor gjennomstrømning. Se også nederst side 21 i TKU-rapporten der (sitat) ”det legges ikke opp til at vannverkens uttak skal påvirke kraftverksdriften oppstrøms Eikern.”

- **Jordvanning:** Ikke akseptabelt med jordvanning fra ledningsnettet!! Det søkes om drikkevann, jordvanning fra ledningen er å ”bringe vann ut av vassdraget” utover det som er strengt nødvendig.
- **Fiskumvannet - Private drikkevannsledninger og vannkvalitet:** Vannprøver i Fiskumvannet er tatt på feil sted (i renna), og viser ”for god” vannkvalitet i Fiskumvannet. Private ledninger ligger grunt! Mer uttak fra Eikern vil redusere gjennomstrømning og rensing av Fiskumvannet. Vi viser til utredning fra NIVA v/Dag Berge (1986), der det påpekes spesielt at Fiskumvannet vil være utsatt for økt forurensning som følge av redusert gjennomstrømning.
- Vi gjentar noe av brevet fra EVI til Christen Ræstad av 10.07.2002 (står fremdeles ved lag):

Generelt er vi opptatt av at KU/TKU-delrapportene nå slutføres iht KU/TKU-programmet, slik at vi på de ulike områdene kan få en oppfatning av Eikerns tålegrense, som må være grunnlaget for det konkrete manøvreringsreglementet.

Rekkefølgen i utarbeidelsen av manøvreringsreglementet må være:

1. Alle relevante rammebetingelser (ref. KU/TKU-programmet og ferdigstilte -delrapporter) og parametre må på plass og tas hensyn til i simuleringene. Vi nevner stikkordsmessig *noen*:
 - a. Krav om max høyde, kote c+18,85, for flomsikring
 - b. Krav om konstant vannstand i Fiskumvannet fra 5/5 til 10/7 iht fredningsmyndighetene (vi må bare forholde oss til konsesjonens krav)
 - c. Referér konsesjonens krav om at det skal være minst mulig minstevannføring i Vestfosselva i sommerhalvåret, og at den til nå har ligget på 2-3 uker. Dersom minstevannføringsperioden går utover dette, mener vi minstevannføringsmengden minst må fordobles, for å unngå bankedannelser, fiskedød, gjengroing, og luktproblemer - samt gi mulighet for ferdsel m.m. Ref. også Ordfører Anders Werps uttalelser på møtet i Eidsfoss bl.a om viktighet av Vestfosselva for kulturlandskap – og Aker-Smørgrav spesielt.
 - d. Vanningsperioden: Krav om c+17,80 eller mer
 - e. Krav fra kommunestyrerepresentant Gunnar Grimnes om en fast minimum vannstand / inngangshøyde på våren, for å takle situasjonen med lite snøsmelting og lite regn på våren.
 - f. Ørreten: Krav c+18,40 fra 20. oktober til 15. november (ørretens krav via Eikern fiskevernforening)
 - g. M/S Eikern: Krav c+18,30 eller høyere i kjøresesongen, for å kunne ta med passasjerer fra Vestfossen (viktig for båtens drift) – evt at det *mudres*
2. Simuleringer utføres i dertil egnet program, med alle relevante rammebetingelser og parametre på plass. Vi ber om at de spørsmål som SINTEF Energiforskning AS har stilt i sin e-post til EVI av 20.6.2002 (kopi gitt deg tidligere) gjennomgås og tas hensyn til / besvares i de nye simuleringene, herunder bl.a problematikken rundt kombinasjonen av påfølgende vintertørrår / sommertørrår.
3. Resultatene fra simuleringene benyttes som grunnlag for å fastlegge Eikerns reelle tålegrense. Simuleringer som viser at relevante rammebetingelser og parametre ikke kan oppfylles angir at tålegrensen i disse tilfellene er overskredet. Evt supplerende simuleringer kjøres inntil tålegrensen på de ulike områdene er kartlagt.
4. Resultatet at de samlede simuleringene og KU/TKU-delrapportene benyttes til å utarbeide det konkrete manøvreringsreglementet. Dette forutsettes å være det praktiske ”verktøyet” som den daglige kjøringen kan foretas etter – dvs det må komme konkret fram alle koter og datoer som skal observeres, og hvilke tiltak som skal iverksettes når definerte hendelser inntreffer – dvs en praktisk ”kokebok”. De bakenforliggende *årsakene* til at slik kjøring skal foretas, kan godt stå i simuleringsrapporten.

I forbindelse med utarbeidelse av kjørrereglement, mener vi at følgende må tas med i tillegg til simuleringresultatene:

- LRV må økes til den laveste *reelle* vannstand, dvs fra dagens c+17,12 til c+17,60, for å sikre minstevannføring i Vestfosselva.
- Videre må det *dokumenteres* dersom ikke er nok tilsig til å slippe 1,3 m³/s eller mer i Vestfosselva.

*

EVI er skuffet over at vannverkene ikke har utredet det de er bedt om. De har heller ikke tatt seg tid til å rydde opp i de feil som faktisk foreligger. Vårt krav har vært at en ved korrekte simuleringer skulle avdekke Eikernvassdragets tåleevne.

Vannføringa i Vestfosselva gir i knapphetsperioder uttrykk for vassdragets tåleevne, minstevannføringsperiodene øker, og det er ikke tatt høyde for å øke minstevannføringsmengden for å kompensere miljølempene.

Vannkvaliteten i Fiskumvannet vil bli dårligere, og redusert vannstand i de kritiske periodene sommer-høst medfører store konsekvenser både for bading/friluftsliv, storørretens gyting, gjengroing, og M/S Eikerns drift. I tillegg kommer faktisk feil inngangshøyde for simuleringen.

Øvre Eiker Energis (ØEN) konsesjonsvilkår av 1983 er fastsatt etter grundige undersøkelser, høringer og vurderinger, bestemmer hva som skal gjøres, og setter grenser for hva som er tillatt. Erfaringer og praktisk drift gjennom nesten 20 år har vist at f.eks minstevannstand ikke er realistisk eller mulig å praktisere. Maksimalvannstand i Eikern og minstevannføring i Vestfosselva (mengde og periode) er ytterpunkter for hva som er tillatt. Begge forhold befinner seg i et grenseland – eller noe i overkant – av hva som er akseptabelt miljømessig. Ved det foreslåtte drikkevannsuttaget endres formålet, videre fjernes vann fra vassdraget, i tillegg til at konsesjonens yttergrense for minstevannføringsperiode brytes. Det utløser krav om ny konsesjonsbehandling. Det er neppe trolig at konsesjonsmyndighetene vil kunne gå med på å svekke miljøkravene. Med bakgrunn i sammendrag og punktene ovenfor basert på Konsekvensutredningen med simuleringer slik det nå er framlagt, er et uttak på **900 l/s klart for mye** - etter vår oppfatning er det betydelig over tålegrensa, og representerer en uforvarselig forvaltning av Eikernvassdraget for framtida.

*

Det er en rekke forhold som vi må få komme tilbake til fram til høringsfristen – bl.a vil vi tillegge dannelsen av ”EVIKS” og ”Eikernfondet” i kommunal regi betydelig mindre vekt enn det å sikre et vannuttak som ligger innenfor Eikerns tålegrense.

Tor Flesaker
Leder EVI